

Verbatim records

XIII Riigikogu, VII Istungjärk, Täiskogu korraline istung

Wednesday, 04.04.2018, 14:00

Edited

14:00 Istungi rakendamine

1. 14:02 Liiklusseaduse § 34¹ täiendamise seaduse eelnõu (480 SE) kolmas lugemine
2. 14:07 Käibemaksuseaduse muutmise seaduse eelnõu (556 SE) kolmas lugemine
3. 14:08 Isikut tõendavate dokumentide seaduse ning väljasõidukohustuse ja sissesõidukeelu seaduse muutmise seaduse (Euroopa tagasisaatmise reisidokument) eelnõu (585 SE) kolmas lugemine
4. 14:10 Isikut tõendavate dokumentide seaduse muutmise seaduse (digitaalse isikutunnistuse kehtivusaeg) eelnõu (569 SE) teine lugemine
5. 14:12 Konsulaarseaduse ja isikut tõendavate dokumentide seaduse muutmise seaduse eelnõu (584 SE) teine lugemine
6. 14:14 Kaitseliidu seaduse ja tulumaksuseaduse muutmise seaduse eelnõu (593 SE) teine lugemine
7. 14:21 Eesti Haigekassa seaduse ja ravikindlustuse seaduse muutmise seaduse eelnõu (602 SE) esimene lugemine
8. 15:24 Alkoholi-, tubaka-, kütuse- ja elektriaktsiisi seaduse ning tubakaseaduse muutmise seaduse eelnõu (595 SE) esimene lugemine

14:00 Istungi rakendamine

14:00 Esimees Eiki Nestor

Austatud Riigikogu! Alustame kolmapäevast istungit. Kellel on soovi üle anda eelnõusid või arupärimisi? Igor Gräzin, palun!

14:00 Igor Gräzin

Austatud kolleegid! Kallid meie lahkunud sõbra omaksed! See asi ei olnud niimoodi mõeldud, see oli mõeldud täpselt vastupidi, aga ma annan praegu üle eelnõu, millele Andres kirjutas alla viimasena ja mis on ühtlasi viimane tema allkirjaga eelnõu. See puudutab Riigikogu kodu- ja töökorra seaduse muutmist. Sisu on ammu teada. Niisugune lugu.

14:01 Esimees Eiki Nestor

Rohkem kõnesoove ei ole. Olen vastu võtnud ühe eelnõu, mille võtame menetlusse kodu- ja töökorra seaduse alusel. Kohaloleku kontroll, palun!

Kohaloleku kontroll

67 Riigikogu liiget registreeris ennast kohalolijaks.

1. 14:02 Liiklusseaduse § 34¹ täiendamise seaduse eelnõu (480 SE) kolmas lugemine

14:02 Esimees Eiki Nestor

Alustame kolmapäevase istungi päevakorrapunktide läbivaatamist. Esimesena on majanduskomisjoni algatatud liiklusseaduse § 34¹ täiendamise seaduse eelnõu 480 kolmas lugemine. Avan läbirääkimised. Isamaa ja Res Publica liidu nimel Aivar Kokk, palun!

14:02 Aivar Kokk

Hea esimees! Head kolleegid! Mul on hea meel olla täna siin kolmanda lugemise juures ja rääkida liiklusseaduse §-st 34¹, olles ise olnud üks selle seaduse algatajatest. Viimased kümme aastat on ettevõtjad rääkinud sellest, et meil on vaja luua transpordisektoris võrdsemad tingimused võrreldes naabritega. Kui tihti on räägitud, et autode tonnaaži ei ole võimalik tõsta, siis on unustatud ära see, et tuleks vaadata teljekoormust, mitte midagi muud.

Liiklusseaduse § 34¹ täiendamise seaduse eesmärk on suurendada maanteetranspordi efektiivsust. Alates 1. juulist võib erivedu teostada EURO V või vähem saastavasse EURO-heitgaasiklassi kuuluva veokiga, autorongiga, kusjuures autorongi koosseisus olevate sõidukite kõik teljed, välja arvatud juhttelg, on varustatud paarisratastega ning autorongi tegelik mass ei ületa seejuures 6-teljelise autorongi puhul 48 tonni ning 7- või rohkemateljelisel 52 tonni.

Tuleb veel rõhutada, et muudatusel on positiivne mõju maanteetranspordi sektorile. See suurendab erivedude tegemise võimalusi ning nii kasvab vedude efektiivsus ja vastava majandusharu konkurentsivõime. Samuti on seadusel positiivne mõju loodusele ja keskkonnale, sest soodustatakse vähem saastavate veoautode kasutamist. Suuremate autorongide kasutamisel väheneb üldine läbisõit ja autorongide tarbitav kütusekogus. Ma loodan, et kõik täna saalis olevad Riigikogu liikmed toetavad seda head eelnõu, mis on oodanud vastuvõtmist – vähemalt minu ajal – viimased seitse aastat. Aitäh!

14:04 Esimees Eiki Nestor

Rohkem läbirääkimiste soovi ei ole. Läheme lõpphääletuse juurde.

Austatud Riigikogu, panen hääletusele majanduskomisjoni algatatud liiklusseaduse § 34¹ täiendamise seaduse eelnõu 480. Palun võtta seisukoht ja hääletada!

Hääletustulemused

Seaduseelnõu 480 vastuvõtmise poolt oli 61 Riigikogu liiget, vastu 7, erapooletuid ei olnud.

Liiklusseaduse § 34¹ täiendamise seadus on vastu võetud.

2. 14:07 Käibemaksuseaduse muutmise seaduse eelnõu (556 SE) kolmas lugemine

14:07 Esimees Eiki Nestor

Nüüd on Vabariigi Valitsuse algatatud käibemaksuseaduse muutmise seaduse eelnõu 556 kolmas lugemine. Avan läbirääkimised. Läbirääkimiste soovi ei ole, läheme lõpphääletuse juurde.

Austatud Riigikogu, panen hääletusele Vabariigi Valitsuse algatatud käibemaksuseaduse muutmise seaduse eelnõu 556. Palun võtta seisukoht ja hääletada!

Hääletustulemused

Eelnõu 556 vastuvõtmise poolt oli 66 Riigikogu liiget ja vastu 7, erapooletuid ei olnud.

Käibemaksuseaduse muutmise seadus on vastu võetud.

3. 14:08 Isikut tõendavate dokumentide seaduse ning väljasõidukohustuse ja sissesõidukeelu seaduse muutmise seaduse (Euroopa tagasisaatmise reisidokument) eelnõu (585 SE) kolmas lugemine

14:08 Esimees Eiki Nestor

Järgnevalt on Vabariigi Valitsuse algatatud isikut tõendavate dokumentide seaduse ning väljasõidukohustuse ja sissesõidukeelu seaduse muutmise seaduse (Euroopa tagasisaatmise reisidokument) eelnõu 585 kolmas lugemine. Avan läbirääkimised. Läbirääkimiste soovi ei ole, läheme lõpphääletuse juurde.

Panen hääletusele Vabariigi Valitsuse algatatud isikut tõendavate dokumentide seaduse ning väljasõidukohustuse ja sissesõidukeelu seaduse muutmise seaduse (Euroopa tagasisaatmise reisidokument) eelnõu 585. Palun võtta seisukoht ja hääletada!

Hääletustulemused

Eelnõu 585 vastuvõtmise poolt oli 65 Riigikogu liiget ja vastu 7, erapooletuid ei olnud. Eelnõu 585 on vastu võetud.

4. 14:10 Isikut tõendavate dokumentide seaduse muutmise seaduse (digitaalse isikutunnistuse kehtivusaeg) eelnõu (569 SE) teine lugemine

14:10 Esimees Eiki Nestor

Vabariigi Valitsuse algatatud isikut tõendavate dokumentide seaduse muutmise seaduse (digitaalse isikutunnistuse kehtivusaeg) eelnõu 569 teine lugemine. Põhiseaduskomisjoni ettekandja Rein Randver, palun!

14:10 Rein Randver

Austatud juhataja! Austatud kolleegid! Isikut tõendavate dokumentide seaduse muutmise seaduse (digitaalse isikutunnistuse kehtivusaeg) eelnõu 569 teise lugemise arutelu toimus põhiseaduskomisjonis 19. märtsil. Muudatusettepanekute esitamise tähtajaks, mis oli 7. märts, ettepanekuid ei laekunud, kuid algataja palvel esitas põhiseaduskomisjon eelnõu kohta ühe muudatuse ning see puudutab seaduse jõustumist. Komisjon otsustas esitada muudatusettepaneku täiskogule.

Komisjoni otsused olid järgmised: teha ettepanek võtta eelnõu täiskogu päevakorda k.a 4. aprilliks, teha ettepanek teine lugemine lõpetada, saata eelnõu kolmandale lugemisele, kui teine lugemine lõpetatakse, 11. aprilliks k.a ning teha ettepanek panna eelnõu lõpphääletusele. Kõik otsused võeti vastu konsensuslega. Tänan!

14:12 Esimees Eiki Nestor

Kas ettekandjale on küsimusi? Ei ole. Aitäh, Rein Randver! Avan läbirääkimised. Läbirääkimiste soovi ei ole. Eelnõu 569 teine lugemine on lõpetatud. Vabandust! Üks muudatusettepanek oli ka. Sellega on kõik nõus. Nüüd on eelnõu teine lugemine lõpetatud.

5. 14:12 Konsulaarseaduse ja isikut tõendavate dokumentide seaduse muutmise seaduse eelnõu (584 SE) teine lugemine

14:12 Esimees Eiki Nestor

Eelnõu 584, konsulaarseaduse ja isikut tõendavate dokumentide seaduse muutmise seaduse eelnõu, algatanud Vabariigi Valitsus, teine lugemine. Väliskomisjoni ettekandja, komisjoni aseesimees Keit Pentus-Rosimannus, palun!

14:12 Keit Pentus-Rosimannus

Aitäh, austatud spiiker! Head kolleegid! Teie ees on konsulaarseaduse ja isikut tõendavate dokumentide seaduse muutmise seaduse eelnõu, mille esimene lugemine toimus 14. märtsil. Parandusettepanekute tähtaeg oli 19. märts kell 17.15. Ühtegi muudatusettepanekut selleks ajaks komisjonile ei laekunud. Küll aga tegime keeleteimetaja ettepanekul mõned keelelised muudatused, mida komisjon ka konsensuslikult toetas. 20. märtsil, kui me väliskomisjonis seda eelnõu teiseks lugemiseks ette valmistasime, otsustasime esitada selle tänaseks Riigikogu täiskogu päevakorda. Juhul, kui täna teine lugemine lõpetatakse, on meil ettepanek võtta eelnõu Riigikogu täiskogu kolmapäeva, 11. aprilli päevakorda kolmandale lugemisele, seejärel panna see lõpphääletusele ja seadusena vastu võtta.

14:13 Esimees Eiki Nestor

Küsimused ettekandjale? Neid ei ole. Aitäh! Avan läbirääkimised. Läbirääkimiste soovi ei ole. Eelnõu 584 kohta muudatusettepanekuid ei esitatud. Teine lugemine on lõpetatud.

6. 14:14 Kaitseliidu seaduse ja tulumaksuseaduse muutmise seaduse eelnõu (593 SE) teine lugemine

14:14 Esimees Eiki Nestor

Vabariigi Valitsuse algatatud Kaitseliidu seaduse ja tulumaksuseaduse muutmise seaduse eelnõu 593 teine lugemine. Riigikaitsekomisjoni ettekandja Margus Tsahkna, palun!

14:14 Margus Tsahkna

Lugupeetud esimees! Hea Riigikogu! Vabariigi Valitsus algatas Kaitseliidu seaduse ja tulumaksuseaduse muutmise seaduse eelnõu k.a 5. märtsil. Eelnõu esimene lugemine siin saalis lõpetati k.a 15. märtsil. Muudatusettepanekute esitamise tähtajaks määrati 29. märts kell 17.15. Selleks ajaks ei esitatud väljastpoolt juhtivkomisjoni ühtegi muudatusettepanekut. Riigikaitsekomisjon arutas eelnõu enne teisele lugemisele esitamist oma k.a 22. märtsi istungil, kus osalesid Kaitseministeeriumi kantsler Jonatan Vseviov ja õigusosakonna jurist. Veel osalesid sellel istungil Kaitseliidu ülem kindralmajor Meelis Kiili ja Kaitseliidu Peastaabi üldosakonna juhataja Lea Vainult. Lisaks arutas riigikaitsekomisjon seda eelnõu oma 2. aprilli istungil. Riigikaitsekomisjon esitas juhtivkomisjonina eelnõu kohta kokku kuus muudatusettepanekut. Kaitseministeeriumi esindajad toetavad riigikaitsekomisjoni muudatusettepanekuid. Arutellu kaasas riigikaitsekomisjon ka Kaitseliidu, keda esindas komisjonis Kaitseliidu ülem ja Kaitseliidu Peastaabi osakonnajuhataja, nii nagu ma varem mainisin.

Nüüd muudatusettepanekute juurde. Muudatusettepanek nr 1 on täpsustav ja tuleneb alates 25. maist otsekohaldatavast Euroopa Parlamendi ja nõukogu üldmäärusest, mis sätestab isikuandmete töötlemise. Eriliiki isikuandmete all mõeldakse siinkohal delikaatseid isikuandmeid. Valitsuses on kooskõlastusringil eelnõu, millega eri seadustes asendatakse delikaatsete isikuandmete mõiste sõnadega "eriliiki isikuandmed", nii et tegu on tehnilise muudatusega.

Muudatusettepanekud 2–6 on seotud Kaitseliidu maakaitseringkondade loomisega. Selle kohta käiv info, sh ülesanded, on detailselt lahti kirjutatud eelnõu teise lugemise seletuskirjas ja ma ei hakka siin seda pikalt ette lugema. Tegu on aga olulise otsusega. Seda on aastaid aetud ja ma tahaksin tänada siit Riigikogu puldist ka kindral Laaneotsa, kes on selle teema eest pikalt seisnud. Võin öelda, et Kaitseliidu nõusolekul ja toetusel on riigikaitsekomisjon vastavad muudatusettepanekud siia lisanud ja Kaitseministeerium neid ka toetab.

Maakaitseringkondade juhtimistasandi loomisega on võimalik konsolideerida ka tegevusi, mille maleva tasemel loomine on ebamõistlik vähese koormuse tõttu. Samas, tegevuse osutamine malevateüleselt võimaldab tagada täiskoormusega töökoha ja tagada ka malevate vajaduse täitmine. Näiteks on otstarbeks katta meditsiini, julgeoleku, kinnisvarahalduse, teavituse jms toetavad valdkonnad malevateüleselt selliselt, et üks töötaja katab 3–5 malevat, olenevalt piirkonnast ja mahust). Vahejuhtimistasandi loomisega väheneb Kaitseliidu ülema vahetute alluvate arv 10-ni, sest 15 malevapealikku asendub nelja maakaitseringkonna pealikuga. Maakaitseringkonnad on Põhja ringkond, Kirde ringkond, Lõuna ringkond ja Lääne ringkond.

Maakaitseringkondadele ei kavandata liikmeid ega kollegiaalseid organeid. Maakaitseringkond komplekteeritakse praeguste ringkonnamalevas eelnimetatud funktsioone täitvate tegeväelaste ja töötajatega. Malevad jäävad edasi tegelema liikmeskonnaga ning kuni kompanii tasemel sõjaväelise väljaõppe ja ettevalmistusega. Maakaitseringkonna vahejuhtimistasandi loomisega kaasnevalt tuleb Kaitseliidu sees optimeerida malevate praeguseid palgalisi koosseise, et tagada proportsionaalne kooskõla liikmeskonna suuruse ja ülesannetega.

Maakaitseringkondade loomisega kaasnev kulu kaetakse Kaitseliidule riigieelarvest eraldatud rahast ja Kaitseliidu omatuludest. Vabariigi Valitsus on oma 2018. aasta 19. märtsi otsusega suurendanud Kaitseliidus lubatud tegeväelaste piirarvu, mis on vajalik maakaitseringkondade mehitamiseks. Kinnisvaraarendust juurde ei ole vaja, maakaitseringkonnad hakkavad asuma praeguste malevate taristul. Eelnõus on ette nähtud maakaitseringkondadega seonduvate sätete erinev jõustumisaeg, 2019. aasta 1. jaanuar. Lisaks eelmainitud muudatustele tegi riigikaitsekomisjon eelnõus mõned keelelised täpsustused, mis on eelnõu tekstis alla joonitud.

Kokku võttes on arutluse all oleva eelnõu näol tegemist vajaliku seadusega, mis tugevdab riigi kaitsevõime seisukohalt olulisemat alustala, vabatahtlikele tuginevat Kaitseliitu. Palun kolleegidel toetada riigikaitsekomisjoni muudatusettepanekuid ja eelnõu edasist menetlust. Kui eelnõu teine lugemine lõpetatakse, on riigikaitsekomisjonil kavas tuua eelnõu kolmas lugemine täiskogu ette 11. aprilli istungiks.

Menetluslikud otsused. Riigikaitsekomisjon otsustas oma 2018. aasta 8. märtsi istungil (konsensusel), juhul kui eelnõu esimene lugemine lõpetatakse, esitada eelnõu teiseks lugemiseks Riigikogu täiskogu

päevakorda k.a 4. aprilliks ehk tänaseks. Riigikaitsekomisjon kiitis oma 2. aprilli istungil (konsensusega) heaks eelnõu teise lugemise teksti, muudatusettepanekute loetelu ja seletuskirja. Ühtlasi otsustas riigikaitsekomisjon oma 2. aprilli istungil (konsensusega) teha Riigikogule ettepaneku eelnõu teine lugemine lõpetada. Suur tänu!

14:20 Esimees Eiki Nestor

Küsimused ettekandjale. Ei ole. Aitäh, Margus Tsahkna! Avan läbirääkimised. Läbirääkimiste soovi ei ole. On esitatud kuus muudatusettepanekut, kõik juhtivkomisjoni enda tehtud: esimene, teine, kolmas, neljas, viies ja kuues. Eelnõu 593 teine lugemine on lõpetatud.

7. 14:21 Eesti Haigekassa seaduse ja ravikindlustuse seaduse muutmise seaduse eelnõu (602 SE) esimene lugemine

14:21 Esimees Eiki Nestor

Vabariigi Valitsuse algatatud Eesti Haigekassa seaduse ja ravikindlustuse seaduse muutmise seaduse eelnõu 602 esimene lugemine. Algatajate ettekandja tervise- ja tööminister Jevgeni Ossinovski, palun!

14:21 Tervise- ja tööminister Jevgeni Ossinovski

Austatud Riigikogu esimees! Austatud Riigikogu! Hea meel on tutvustada teile Eesti Haigekassa seaduse ja ravikindlustuse seaduse muutmise seaduse eelnõu. Eelnõu põhiline eesmärk on Eesti Haigekassa nõukogu töökorralduse muutmine. Oleme kavandanud, et see eelnõu võiks jõustuda 1. septembril 2018, kui Riigikogu peaks valitsusega nõus olema.

Millest on muudatused ajendatud? Praegune haigekassa juhtimisstruktuur on üles ehitatud selliselt, et juhatuse üle teeb järelevalvet 15-liikmeline nõukogu. Selle skeemi puhul on lähtutud 1990. aastatel keskhaigekassa juures nõuandva koguna tegutsenud ravikindlustusnõukogu kogemusest. Sellepärast loodi omal ajal Eesti Haigekassa nõukogu laiapõhjalisena, see hõlmab nii riigi esindajaid, tööandjate ühendusi kui ka kindlustatuid esindavaid organisatsioone. Pärast pikka ja viljakat tööd haigekassas oleme valitsuses – nüüd juba mitmes valitsuses tegelikult – jõudnud seisukohale, et selline kord vajaks muutmist ehk nõukogu roll ja sellest tulenevalt ka selle koosseisu suurus vajaks täpsustamist.

Senine nõukogu on olnud üles ehitatud sotsiaalse partnerluse põhimõttel, seal on olnud viis riigi esindajat, viis tööandjate esindajat ja viis kindlustatute esindajat. Me tahame seda sotsiaalse partnerluse põhimõtet hoida kindlasti ka tulevikus. Eelnõu regulatsiooni väljatöötamisel lähtusime töötukassa mudelist, mis samuti põhineb sotsiaalsel partnerlusel, kus proportsioon on 2 : 2 : 2, st kaks tööandjate esindajat, kaks ametiühingu esindajat ja kaks riigi esindajat.

Sellest tulenevalt hakkasime haigekassa nõukogu reformiga pihta. Eesmärk oli tõepoolest muuta nõukogu töö operatiivsemaks. Aga võib-olla veel olulisem on, et haigekassa nõukogu töö on praegu korraldatud nii, et nõukogu täidab mõneti kahte rolli ühel ajal. Üks on nõukogu roll haigekassa kui riikliku finantsasutuse ja riikliku kindlustusseltsi juhtimisel, teine roll on tervishoiusüsteemi teatud mõttes juhtimine. Sellest tulenevalt on nõukogus ühelt poolt otsustamisel need küsimused, mis puudutavad haigekassa finantsilist jätkusuutlikkust ja rahaplaneerimise põhimõtteid, teisest küljest on liikmete seas ka inimesi, kes esindavad teatud ühiskonnarühmasid, näiteks lastekaitse liitu, pensionäride ühendusi ja mitmeid teisi. Teatud juhtudel kipuvad need rollid natukene segamini minema. Me peame langetama nõukogus otsuseid, mis eeldavad meditsiinilist pädevust. Mõnel nõukogu liikmel see pädevus on, aga enamikul piisavalt ei ole. Kõik tervishoiusüsteemi osapooled, spetsialistid, ei ole nõukogusse kaasatud ka praegu, kuna süsteem 5 : 5 : 5 on küll laiapõhjaline, aga ei võimalda kõigil ühel häälel rääkida. Sellest tulenevalt mitmed organisatsioonid aeg-ajalt kirjutavad ja räägivad sellest, et ka nemad tahaksid olla haigekassa nõukogu liikmed.

Siin on kindlasti ka huvide konflikti teema. Meil on nõukogus eri osapoolte nimetatuna neid inimesi, kes on otseselt seotud kas tervishoiuteenuse osutamisega või ravimite tootmisega, on haiglate liidu esindaja, kellel on selles küsimuses selgelt oma erihuvid, täiesti legitiimsed ja arusaadavad, aga siiski erihuvid. Me oleme jõudnud mõttele, et tulevikus võiks haigekassa nõukogu olla see koht, kus teostatakse põhiliselt haigekassa kui riikliku kindlustusseltsi juhtimisfunktsiooni, finantsküsimusi puudutavaid otsuseid langetades, aga meditsiinilise kompetentsi koondamine ja selle ärakuulamine

võiks toimuda teises formaadis. See teine formaat on ka eelnõus ette nähtud ja seletuskirjas lahti kirjutatud. On ette nähtud komisjonid, kuhu tervishoiuvaldkonna osapooled saavad võrdsetel alustel oma sisendit anda. Selle seadusega tekib kohustus moodustada haigekassa juhatuse juurde nõuandev tervishoiuteenuste loetelu komisjon. Tervishoiuteenuste loetelu, mis on Vabariigi Valitsuse määrus, on see põhiline instrument, millega lisaks ravi rahastamise lepingutele tervishoidu juhitakse. Ka nõukogus tõstatub aeg-ajalt küsimus, kas ühe või teise protseduuri, ühe või teise tervishoiuteenuse hind on adekvaatne või ei ole. Nõukogu liikmetel puuduvad siin vajalikud ja igakülgsed eksperditeadmised, selleks et neid otsuseid langetada. Tulevikus võiks see komisjon olla see, kes neid ettepanekuid arutab ja siis ka juhatusele selles kontekstis ettepanekuid teeb. Sarnane kord näiteks kehtib soodusravimite menetlemisel: spetsialistide komisjon hindab teatud kriteeriumidest tulenevalt kõiki saabunud ravimitaotlusi ja teeb nende alusel oma põhjendatud ettepaneku.

Selleks, et nõukogu pikaajalist strateegilist visiooni tugevdada, on haigekassa juba loonud nõukogu juurde strateegilistes küsimustes nõustava komisjoni, kuhu kuuluvad Eesti Arstide Liidu, Eesti Perearstide Seltsi, Eesti Õdede Liidu, Eesti Keskastme Tervishoiutöötajate Kutseliidu, Eesti Ämmaemandate Ühingu, Eesti Eratervishoiuasutuste Liidu, Hooldusravi Osutajate Ühenduse, Eesti Haiglate Liidu, Eesti Kiirabi Liidu, Eesti Apteekide Ühenduse ja Ravimitootjate Liidu esindajad. Siin on selgelt ära kirjeldatud need teemad, mille kohta nõukogu ekspertide arvamust kuulda tahab. Meie esialgses plaanis, nagu öeldud, eelnõu väljatöötamisel oli ettepanek luua haigekassa nõukogu põhimõttel 2 : 2 : 2, st kaks valitsuse esindajat, kaks tööandjate esindajat ja kaks kindlustatute esindajat. Mudelina oleks see näinud välja niimoodi, et valitsust esindavad tervishoiu eest vastutav valitsusliige ja rahanduse eest vastutav valitsusliige, mis on praegu ka nii, tööandjate keskliit nimetab omalt poolt kaks liiget ja kindlustatute huvisid esindavad üks ametiühingute keskliidu nimetatud liige ja üks puuetega inimeste koja nimetatud liige. Selle eelnõu menetluse ajal väljendati Vabariigi Valitsuse tasemel muret selle pärast, et selle mudeli alusel koostatud nõukogus ei oleks Riigikogu esindajaid, eriti peeti silmas Riigikogu opositsiooni esindajaid. Sellest tulenevalt on Sotsiaalministeerium esialgset mõtet muutnud ja lisanud nõukogusse seitsmenda liikme, kes on meie nägemuses eelarve kontrolli ülesannet täitva komisjoni esimees, kes parlamentaarse tava kohaselt on opositsiooni esindaja. Mõte on selles, et kui praeguse korra järgi nimetab sotsiaalkomisjon ühe liikme ja üks liige on ametikohajärgselt sotsiaalkomisjoni esimees, siis kuna nõukogu roll oma olemuselt uue mudeliga muutub ehk nõukogu hakkab rohkem tegema pikaajalist järelevalvet ja haigekassat kui kindlustusseltsi juhtima, siis see pädevus, mida me seal tegelikult rohkem ootame, ongi just nimelt sotsiaalsüsteemi jätkusuutlikkuse ja finantsdistsipliini küsimuste kompetents. Selline oli valitsuse ettepanek selle eelnõu menetlemisel. On olnud küsimus, miks on siin kirjas puuetega inimeste koda. Me oleme lähtunud sellest, et puuetega inimeste koda on mitmete diagnoosipõhiste patsientide ühenduste katusorganisatsioon.

Sotsiaalministeeriumil on eelnev kogemus koja tegevusest, kes regulatsioonide väljatöötamisel on esindanud patsientide huve. Sellest tulenevalt on tehtud ka selline ettepanek. Meie hinnangul on puuetega inimeste koda praegu Eestis oma olemuselt kõige tugevam patsientide esindusorganisatsioon. On mõningaid organisatsioone veel, aga kas nende kõlapind ei ole piisav või on nad mingitel muudel põhjustel ebasobivad.

Oleme sätestanud täiendavad nõuded huvide konflikti vältimiseks valitsuse nimetatavate nõukogu liikmete jaoks, keda tulevikus on neli: tööandjate keskliidu ettepanekul kaks liiget, ametiühingute keskliidu ettepanekul üks ja puuetega inimeste koja ettepanekul üks liige. Nende puhul on ette nähtud huvide konflikti tekkimise välistused. Eelnõu kohaselt ei või nõukogu liige olla seotud tervishoiuteenuse osutajaga ega ravimikäitlemise tegevusluba omava või meditsiinitehnoloogia tootmise või müümisega tegeleva isikuga. Samuti ei või ta kuuluda nende tegevusalade esindusorganisatsiooni juhtorganisse ega saada esindusorganisatsioonilt lepingu alusel töö- või teenustasu, mis on seotud esindusorganisatsiooni põhitegevusega või tema huvide esindamisega. Valitsus nõukogu liikme nimetamisel kaalub nende asjaolude täitmist.

Viimane muudatus – see ei ole nõukogu töökorraldusega seotud – puudutab praegust seadussätet, mille kohaselt sõlmitakse haigekassa struktuuriüksuste juhtidega tähtajalised töölepingud tähtajaga kuni viis aastat. See säte ei ole enam kooskõlas töölepingu seaduse regulatsiooniga ja võtab haigekassa juhatusele ära ka juhtimisalast paindlikkust. See on olnud haigekassa uue juhatuse esimehe ettepanek. Minu poolt kõik. Aitäh!

Küsimused eelnõu algatajale. Taavi Rõivas, palun!

14:32 Taavi Rõivas

Aitäh! Hea minister! Me siin just ennist kolleeg Sesteriga meenutasime 2016. aasta augustit, mis oli poolteist aastat tagasi. Siis oli haigekassa nõukogus väga tugev sõnasõda tekkinud suure defitsiidi üle. Toona me arutasime seda teemat kolmekesi ka Stenbocki majas ja jõudsime ühisele arusaamisele, et haigekassa nõukogu tuleb väiksemaks teha, selleks et vastutus oleks selgem ja oleks võimalus selgemalt juhtida. Mul on hea meel, et see eelnõu on nüüd, poolteist aastat hiljem, meie ette tulnud. Aga mu küsimus on väga lihtne. See eelnõu tegelikult ei ole ju väga pikk ega keeruline. Mida te ometi tegite poolteist aastat, ega mingit seisakut ei toimunud?

14:33 Tervise- ja tööminister Jevgeni Ossinovski

Suur tänu! Ei toimunud, jõuline edasimineku toimus. Nimelt, mõni kuu pärast seda augustit asus ametisse uus valitsus. Nagu ma alguses ütlesin, kaks valitsust on otsuse langetanud, et see muudatus tuleks teha. Aga seda küsimust tahtis kindlasti arutada ka uus Vabariigi Valitsus. Seda arutati koos tervishoiu rahastamise reformi teemaga 2017. aasta aprillis, pärast seda saadi ka sealt aktsept ja hakati seda muudatust välja töötama. Aga tõsi on see, et meie õigusloomelises prioriteedis oli esikohal tervishoiureformiga seotud eelnõude menetlus. Eelmisel aastal oli sellega kaunis kiire ja väga palju tööd, nii sellesama täiendava eraldisega riigieelarvest kui ka täiendava ravimihüvitisega, mis pidi jõustuma. Lisaks sellele oli Euroopa Liidu eesistumisega seotud väga suur koormus. See kõik tõi kaasa selle, et selle eelnõu menetlus on viibinud. Ka mina oleksin tahtnud sellega kiiremini ühele poole jõuda. Aga nii ta läinud on ja eks siin on tehtud ka teatud korrektsioone. Nagu ma ütlesin, esialgses plaanis oli meil ettepanek liikuda edasi mudeliga 2 : 2 : 2. Valitsus aga arvas, et Riigikogu opositsioon peaks olema nõukogus esindatud, see eeldas seda, et me pidime selle ka oma partneritega läbi rääkima, kuna see on sotsiaalpartnerluse põhimõte. Nii et eks need ole need põhjused.

14:35 Esimees Eiki Nestor

Marika Tuus-Laul, palun!

14:35 Marika Tuus-Laul

Aitäh! Austatud härra minister! Ma sain aru, et nõukogu otsustab edaspidi vaid rahaasju ja see sisuline pool, meditsiinipoliitika pool, läheb lihtsalt üle komisjonidesse, kus on erialaliidud esindatud. Miks siis üldse ajab haigekassa seda meditsiini laiemat arengunägemust ja poliitikat? Kui kunagi sai haigekassa loodud, siis oli ju mõtte, et haigekassa ongi vaid kassa ning sisuküsimusi lahendavad ikkagi ministrium (miks mitte siis ka tervishoiuministrium) ja tervishoiuamet. Kas te olete lähenenud ka sellest küljest?

14:36 Tervise- ja tööminister Jevgeni Ossinovski

Aitäh! Nõukogu loomulikult käsitleb ka nüüd teatud küsimusi, mis Eesti tervishoidu puudutavad, sest nagu öeldud, tervishoiuteenuste loetelu on üks olulisemaid dokumente, mis saab haigekassa nõukogu heakskiidu. Me seda arutame, nõukogu teeb ettepaneku ministrile, kes teeb ettepaneku valitsusele see kehtestada. Aga niipea, kui arutelu läheb spetsiifiliste küsimuste peale, näiteks kui palju peaks maksma laste ravimisel voodipäev, siis ühed inimesed ütlevad, et see peaks maksma niipalju, haigekassa juhatus ütleb, et see peaks maksma naapalju, ja haigekassa nõukogul puudub igasugune pädevus hinnata, kui palju see tegelikult peaks maksma. Me tahame luua sellise mudeli, nagu on põhimõtteliselt ravimikomisjonis: spetsialistid eri asutustest on koos, neil on teatud kriteeriumid, mille järgi nad otsustavad, kas peaks olema nii või naa, ja sellest tulenevalt teevad oma ettepaneku. Meie arvamus on, et see ettepanek võiks siis sellest tulenevalt olla mitmekülgsemalt läbi kaalutud ja otsused ka targemad. See ei välista seda, et haigekassa juhatus ei pruugi kõiki ettepanekuid aktsepteerida. Näiteks on ka see võimalus, et spetsialistid võivad olla ühte meelt, et mingid teenused tuleb loetellu lisada, aga eelarveline kulu võib olla liiga suur, seetõttu tehakse seda järgmisel aastal. Neid asju on ka edaspidi juhatusel võimalik otsustada. Aga selle komisjoni puhul on oluline see, et nende otsused ja ettepanekud on avalikud, neid on võimalik hinnata muidugi juhatusel, kellele need on otse suunatud, ja ka nõukogul. Loomulikult saab nõukogu selle kaudu ka mitmekülgsemale ekspertiisile tuginedes omalt poolt juhatusele soovitusi anda.

Ma olen teiega nõus, et Sotsiaalministeerium peaks tervishoiukorralduslikes, tervishoiu arengu küsimustes võtma endale tugevama rolli, kui ta on siiani võtnud. Me oleme teatud kohtades jõudu ja võimu haigekassale natukene liiga palju ära andnud, ka nõukogu on juhatusele seda ära andnud, tulenevalt ka sellest samast huvide konflikti küsimusest. Näiteks ei ole teatud küsimusi praegu nõukogus sisuliselt võimalik otsustada, need on delegeeritud juhatusele, sest nõukogu liikmete seas on inimesi, kes nende otsuste vastuvõtmise puhul oleksid üht- või teistpidi huvitatud osapooled. Kui huvide konflikti suudetakse vältida, tulevad võib-olla ka mingid otsused rohkem nõukogu tasemele tagasi. Aga ma olen nõus, et strateegiliselt tervishoidu puudutavad teemad peaksid olema rohkem Sotsiaalministeeriumi juhtida. Me oleme viimase paari aastaga ka liikunud selles suunas, et tugevamat juhtimist selles küsimuses enda peale võtta.

14:39 Esimees Eiki Nestor

Urmas Kruuse, palun!

14:39 Urmas Kruuse

Aitäh, austatud istungi juhataja! Lugupeetud minister! Kindlasti ei kahtle ka mina selles, et nõukogu tööformaat on oma aja ära elanud ja seda on vaja muuta. Mulle jääb natuke arusaamatuks sotsiaalpartnerluse selline käsitus, nagu te siin ette kandsite. Mul on kaks tähelepanekut, üks puudutab puuetega inimeste koja esindajat, kes peaks laiapõhjaliselt patsiente esindama, ja teine puudutab ametiühinguid. Ja miks? Just selle tõttu, et mõlemal on nõukogus justkui huvid olemas. Kui me vaatame ametiühinguid, siis nende kõige suurem huvi on seotud ju palgaläbirääkimistega. Seda tuleb tunnustada, selle eest nad kõige rohkem seisavad. Aga teiselt poolt, puuetega inimeste koda ei esinda patsientuuri sellisel kombel, et me võiksime öelda, nagu seal oleks laiapõhjaline esindatus. Kas te kordagi ei kaalunud, et see nõukogu tuleb väga selgelt moodustada absoluutselt ilma konkreetse spetsiifilise huvita esindajatest, mis puudutab seda, et otsustajate ringis ei tohiks olla inimesi, kellel on konkreetset huvid mingites organisatsioonides?

14:40 Tervise- ja tööminister Jevgeni Ossinovski

Ma arvan, et huvi esindada patsiente, sh huvi esindada näiteks neidsamu puuetega inimeste koja liikmeid, krooniliste haigustega inimesi, kes vajavad tervishoiusüsteemi erihoolt, ei ole halb huvi ja seda ei peaks minu meelest kuidagi alahindama. Ametiühingute keskliidu puhul ei ole mina küll märganud seda, et nad oleksid nõukogu kuidagi palkade mõttes survestanud. Ka palgaläbirääkimised tervishoiusektoris toimuvad ju tööandjate ja töövõtjate vahel ehk ametiühingute ja haiglate liidu, seal on mõned muud osalised veel, aga laias laastus haiglate liidu ja arstide liidu ja teiste ametiühingute vahel. Haigekassa on lihtsalt see, kes annab lõpuks oma eksperdihinnangu kulude kohta ja peab selle kokkuleppe ära eelarvestama. Nii et ei, ma ei ole seda sellisel kujul täheldanud.

Ma olen nõus sellega, et puuetega inimeste koda on spetsiifiline patsientide esindusorganisatsioon. Loomulikult oleks mul hea meel, kui Eestis oleks väga laiapõhjaline, tugev ja tunnustatud patsientide huve kaitsev organisatsioon, nagu on mõnes teises riigis. Ma arvan, et sellisel juhul võiks täitsa kaaluda tema lisamist siia nimekirja või ka näiteks ametiühingute keskliit võiks sealt kedagi oma n-ö esindajaks määrata, see esindaja ei pea olema ametiühingu liige. Aga meil paraku sellist väga tugevat väljakujunenud organisatsiooni ei ole tekkinud.

14:42 Esimees Eiki Nestor

Valeri Korb, palun!

14:42 Valeri Korb

Aitäh! Lugupeetud härra minister! Kui te arutasite haigekassa uue nõukogu liikmeid, kas te arutasite ka, et meditsiinilise poole, ma mõtlen arstide liidu või haiglate juhtide esindajad võtaksid selle nõukogu tööst osa?

14:42 Tervise- ja tööminister Jevgeni Ossinovski

Aitäh! Praegu on haiglate liit esindatud ja see mõneti ongi tekitanud probleemi, mida me ka osaliselt lahendame. Haiglate liit on tööandjate ettepanekul nõukogu liige. Erameditsiinasutuste liit on tahtnud

saada liikmeks. Me oleme öelnud, et see ei ole kooskõlas selle juhtimispõhimõttega, tekib huvide konflikt. Selle peale on tööandjad öelnud: "Aga vabandage, miks on siis nõukogus esindatud tegevarstid teiselt poolt?" Arstide liit on kirjutanud, et nad tahaksid haigekassa nõukogus olla, ja ka mitmed teised organisatsioonid, kes näevad, et mõned seal on, aga teisi ei ole. Sellest tulenevalt ongi meie nägemus see, et nõukogu võiks tulevikus olla nendest vahetutest tervishoiuhuvidest vaba. Kust tuleb siis see asjatundmine? Neil mainitud inimestel on kahtlemata kõigil olemas eksperditeadmised, mis on väga väärtuslikud ja väga olulised, neid tuleb arvestada otsuste langetamisel. See peaks toimuma laiapõhjaliselt ja võrdsematel alustel selle juhatusele nõuandva komisjoni kaudu. See on osa sellest eelnõust, selle eelnõuga luuakse nõuandev komisjon, mis hakkab tervishoiuteenuste loetelu kohta tehtud ettepanekuid arutama ja menetlema ning neid ettepanekuid ka juhatusele tegema. Seal on esindatud kõik teie mainitud ja paljud teisedki veel. See on see koht, kus see tervishoiusektori n-ö igakülgne ekspertiis laua peale kokku tuuakse.

14:44 Esimees Eiki Nestor

Aivar Sõerd, palun!

14:44 Aivar Sõerd

Austatud istungi juhataja! Austatud minister! Minu küsimus ei puuduta otseselt haigekassa nõukogu tulevast koosseisu, küll aga puudutab see haigekassa ja riigieelarve vahendite säästlikku, tõhusat ja mõjusat ning õiguspärast kasutamist. See on ka selle eelnõu üks eesmärke. Nimelt, üks küsimus on lahendamata. Mõni aasta tagasi konsolideeriti töötukassa ja haigekassa reservid riigi kontsernikontole Rahandusministeeriumis ja neid vahendeid kasutatakse ka riigieelarve finantseerimisel. Haigekassa reservide kasutamine riigikassa kontsernikonto koosseisus tuleb viia kooskõlla haigekassa seadusega. Rahandusminister on lubanud eelnõu algatada. Nüüd on haigekassa seadus avatud, see muudatus on laual.

14:45 Esimees Eiki Nestor

Aitäh!

14:45 Aivar Sõerd

Kas rahandusminister tegi valitsuse istungil ettepaneku see küsimus lahendada või kas te üldse arutasite rahandusministri ettepanekul seda, et see reservide küsimus on vaja lahendada?

14:45 Esimees Eiki Nestor

Veel kord suur aitäh!

14:45 Tervise- ja tööminister Jevgeni Ossinovski

Aitäh! Vastus on ei. Sellist ettepanekut ei tehtud. Küll olen ma sellest arutelust loomulikult teadlik. Minu info on sama mis teie oma: Rahandusministeerium on öelnud, et nad algatavad eelnõu, selleks et seda sätet täpsustada. See küsimus ei ole sellisena Sotsiaalministeeriumi vastutusvaldkonnas. Võib vaielda selle üle, kas Jürgen Ligi poolt kunagi initsieeritud muudatus on õige või mitte, aga ma arvan, et tänases seisus praktilisi muresid sellega tekkinud ei ole. Ma olen nõus, et seda täiendavat kindlust, mida on eri osapooled soovinud, võiks anda ja rahandusminister peaks selle eelnõu valitsusse tooma. Mina ei ole seda näinud. Nii et ma ei oska teile peast öelda, missuguses seisus see on.

14:46 Esimees Eiki Nestor

Jürgen Ligi, palun!

14:46 Jürgen Ligi

Aitäh! See minu algatus oli loomulikult õige nagu kõik minu algatused. (Ligi ja Ossinovski naeravad.) Aga ma pidin küsima patsientide esindatuse kohta nõukogus. Küllap te saate aru, et puuetega inimeste koda ei ole seal rohkem patsientide esindus kui mis tahes teine organisatsioon, tema loomus on seotud tervishoiuteenusega ainult osaliselt ja ta katab patsientide väga väikest vähemust. Pigem võib rääkida patsientide erinevatest huvidest. Kui teisi patsiente seal ei ole sellisel moel esindatud, siis see probleem

– ma usun, te saate aru – on olemas. Te ütlesite, et põhjus on selles, et ei ole tõsiselt võetavaid organisatsioone. Millised organisatsioonid on siis need vähem tõsiselt võetavad, mis võinuks selles rollis olla? Te andsite päris tugeva hinnangu teistele organisatsioonidele. Millistele?

14:47 Tervise- ja tööminister Jevgeni Ossinovski

Aitäh! Ma sellist väljendit ei kasutanud. Aga tõsi on see, rääkides piisavalt laiapõhjalisest patsientide esindatusest, et puuetega inimeste koda on tänases Eestis kõige laiapõhjalisem patsientide esindusorganisatsioon. Ta küll tõesti esindab vähemust, aga kindlasti mitte kaduvväikest vähemust, vaid oma allorganisatsioonide kaudu, mis on puuetega inimeste koja liikmesorganisatsioonid, esindab ta üsna suurt hulka inimesi. Kuna need patsiendid vajavad ka tervishoiuspetsiifiliselt suuremat tähelepanu, siis ma arvan, et nende liikmesus seal on õigustatud ja õige. Tõepoolest, Sotsiaalministeeriumi kogemus on olnud see, et tegemist on kõige tugevama partneriga patsientide huvide kaitse kontekstis.

Ma kindlasti tahaksin, et Eestis oleks samasugune laiapõhjaline patsientide huvide kaitse organisatsioon, nagu mõnes teises riigis on. Seal on haiglas olemas patsientide esindusorganisatsiooni esindus, kuhu võib kohe minna ja küsida nõu, kui sa ei ole näiteks tervishoiuteenusega rahul või sul on mingid muud küsimused. Meil sellist asja ei ole. Mingil määral võib põhjuseks olla organisatsioonide nõrkus, teiselt poolt ka inimeste teadlikkuse vähesus. See on tegelikult üks nendest kohtadest, kus Sotsiaalministeerium näeb, et peaks partnerlust arendama. Selliseid organisatsioone võiks olla rohkem. Aga me oleme näinud, et mõnel juhul on patsientide huvide esindamine seisnenud selles, et tegelikult väljendatakse mõne tervishoiu ärihuvi selget sõnumit. See on kõik protokollitud. Mõnest juhust on kirjutatud ajakirjanduses ja mõnest ei ole. Aga eks meditsiinis ole palju raha. Palju raha tekitab palju organisatsioone ja mitte kõik nendest ei ole alati just avaliku huvi eest väljas.

14:50 Esimees Eiki Nestor

Peeter Ernits, palun!

14:50 Peeter Ernits

Hea juhataja! Hea minister! Vaatame natuke suurt pilti. Haigekassa eelarve on üle miljardi, aga RMK eelarve on viis korda väiksem. RMK nõukogu koosneb üheksast inimesest. Teie teete ettepaneku, et haigekassa nõukogu oleks seitsmeliikmeline. Kas te olete vaadanud tervikpilti? Kas riigimetsaga tegelemine on olulisem kui inimeste tervisega tegelemine? Eelarved on võrreldamatud, aga nõukogu liikmete arv ... Mis loogikale see allub?

14:50 Tervise- ja tööminister Jevgeni Ossinovski

Aitäh! Nagu ma ütlesin, see allub sotsiaalpartnerluse loogikale. Me oleme näinud, et teine avalik-õiguslik institutsioon Sotsiaalministeeriumi vastutusvaldkonnas ehk Eesti Töötukassa toimib nõukogu tasemel põhimõttel 2 : 2 : 2 ja on toiminud väga hästi. On tagatud see, et kõik nõukogu liikmed tunnevad päriselt sisulist vastutust nende otsuste eest, mida seal langetatakse, ning arutelud on kulgenud väga operatiivselt ja hästi. See on minu meelest väga hea kogemus. See on olnud see põhjus, miks me oleme arvanud, et samasugune mudel võiks toimida ka tervishoius. Ma ei ole metsandusspetsialist ega oska kommenteerida seda, kui suur peaks olema RMK nõukogu ja kas see on optimaalne või ei ole.

14:51 Esimees Eiki Nestor

Raivo Põldaru, palun!

14:51 Raivo Põldaru

Aitäh, härra esimees! Hea minister! Inimesed elavad järjest kauem tervena. Järelikult, kes on siis patsiendid? Patsiendid peaksid olema võimalikult eakad inimesed. Kas ei võiks patsientide esindajana seal olla siis pensionäride ühenduste liidu esindaja?

14:52 Tervise- ja tööminister Jevgeni Ossinovski

Jaa, ja samal ajal vajavad riigi erilist hoolt loomulikult ka lapsed ning on veel väga palju organisatsioone, mis – päriselt, ilma igasuguse irooniata – teevad väga olulist tööd Eesti ühiskonnas ja kahtlemata peab

neil olema ka nendes küsimustes sõnaõigus. Küsimus on, mismoodi see peaks käima. Nagu ma selgitasin, praegu on suures nõukogus segamini kaks rolli ühel ajal. Üks on erinevate patsiendirühmade huvide esindamine nõukogus. Sellega tegeldakse, spetsiifiliste patsiendirühmade muresid ja küsimusi tuuakse nõukogu ette ning tehakse muudatusettepanekuid ühe või teise asja kohta. Teiselt poolt vastutavad nõukogu liikmed seaduse järgi haigekassa kui terviku pikaajalise arengu jätkusuutlikkuse ja teiste selliste küsimuste eest. Need on kaks väga erinevat funktsiooni. Me tahame need funktsioonid lahku lüüa. Me ei taha mitte vähendada spetsialistide kaalu otsuste langetamisel, vaid tegelikult seda suurendada, tehes kaheastmelise süsteemi, kus ühelt poolt on nõukogu, mis tegeleb eeskätt finantsilise poolega, lihtsustatult öeldes, ja pikaajalise strateegilise arengu jälgimisega, teiselt poolt on sellesama seaduseelnõuga loodava komisjoni kaudu erinevad spetsialistid esindatud palju laiapõhjalisemalt, selleks et haigekassa juhtkond, st juhatuse ja nõukogu, saaks teha targemaid, teadlikumaid ja läbikaalutumaid otsuseid.

14:53 Esimees Eiki Nestor

Urve Tiidus, palun!

14:53 Urve Tiidus

Aitäh, lugupeetud juhataja! Lugupeetud minister! Minu küsimus on suhteliselt lihtne ja maalähedane. Ma saan aru, et muudetakse haigekassa nõukogu regulatsiooni, et töö ja rollide jaotus komisjonide, nõukogu ja juhatuse vahel läheks efektiivsemaks. Aga seletage lihtsal moel ära inimesele, kes tegelikult haigekassa raha oma tervise parandamiseks vajab, mida see eelnõu tema elus muudab. Kas haiglaajärjekorrad lähevad lühemaks, arsti juurde saab kiiremini või mis tegelikult muutub?

14:54 Tervise- ja tööminister Jevgeni Ossinovski

Aitäh! Kas see nüüd väga kiiresti ja põhimõtteliselt muudab Eesti tervishoiu pilti? Ei muuda. Aga meie nägemus on, et selle tulemusena võiks otsuste kvaliteet paraneda ka selle kaudu, et rohkem eksperteadmisi kaasatakse nende asjade väljatöötamisse ja otsuste vastuvõtmisesse, mis puudutavad raviteenuseid, ja see hakkab kindlasti lõpuks patsiente mõjutama. Näide isiklikust kogemusest. Eelmisel aastal me millalgi arutasime nõukogu tasemel seda, kas diabeetikute insuliinipumbad peaks nimekirja lisama. Kõigile tundus, et peaks. Aga millised pumbad, aga missuguse soodusmääraga? Lõpuks mingisugune otsus tehti, aga mitte kellelgi nõukogus ei olnud kindlust, kas see oli optimaalne otsus või ei, sest me ei ole selle valdkonna spetsialistid. Selliseid küsimusi peaksid ette valmistama ja sisulisi ettepanekuid tegema spetsialistid, nagu ma ütlesin, nii nagu ravimikomisjonis toimub. Võib-olla, kui selline kord oleks olnud, siis oleksid needsamad pumbad jõudnud soodusravimite nimekirja varem või hoopis parematel tingimustel. Mina ei oska seda öelda, see on tõepoolest küsimus, mida spetsialistid peavad omavahel arutama. Teisest küljest, see, millest nõukogus on puudus olnud, ja mida meie lootuse kohaselt nüüd juurde tuleb, on see, et nõukogu suudaks rohkem strateegilise juhtimisega tegelda. Me praegu tegeleme ikkagi suuresti olemasoleva süsteemi iga-aastase käiguhoidmisega, ilma et me suudaksime juhatusele ette anda mingisugust teeviita, kuhu poole liikuma hakata. On arengukava, on teatud mõõdikud ja indikaatorid, aga seda jõudu on nõukogul siiani olnud vähe, sest me ei ole seda rolli piisavalt prioriseerinud, kuna samal ajal me peame tegelema väga paljude üksiküsimustega, kus meil kompetentsi piisavalt ei ole. Nüüd me oleme loonud nõukogu juurde strateegilise arengu küsimustega tegeleva komisjoni, kus me saame ka neid küsimusi arutada. Näiteks, praktiline teema: me tahame, et haigekassa kulutaks rohkem ennetusele, ennetus oleks rohkem fookuses ja arendataks välja ennetusprogramme, millega oleks võimalik küll mitte kohe, aga näiteks kümne aasta jooksul kokku hoida raha ja parandada inimeste tervist. Kuna haigekassa oma olemuselt tegeleb peaaegu kogu aeg tulekahju kustutamisega, raha on vähe, järjekorrad on pikad, patsiendid tahavad rohkem teenust, siis nendele strateegilistele asjadele pööratakse natuke liiga vähe tähelepanu. See on juhatuse poole pealt isegi mõistetav, et nii tehakse, aga nõukogu võiks olla see, kes määrab natuke pikemaajalist suunda. Ma loodan, et uue mudeliga see paraneb. Lähiaastatel võiks see hakata väljenduma ka selles, et meie ravikindlustussüsteem ja tervishoiusüsteem tervikuna töötavad paremini.

14:57 Esimees Eiki Nestor

Jürgen Ligi, palun!

14:57 Jürgen Ligi

Aitäh! Härra minister! Proovige veel sellele küsimusele vastata. Ma väidan, et te kasutasite sõnu "tõsiselt võetav" puuetega inimeste kohta, et see on tõsiselt võetav organisatsioon.

14:57 Tervise- ja tööminister Jevgeni Ossinovski

On, kindlasti.

14:57 Jürgen Ligi

Age kas see ikkagi on tõsiselt võetav, et patsiente, 1,3 miljonit inimest või mingit osa nendest, esindavad just puuetega inimeste esindajad? Kas see ei ole natukene irooniline, eriti kui te neid sõnu kasutate? See katvus on ikkagi väga väike ja väga spetsiifiline.

14:58 Tervise- ja tööminister Jevgeni Ossinovski

Aitäh! Mul ei ole seda statistikat siin käepärast. "Puuetega inimeste koda" on väljendina natuke eksitav. Seal on kindlasti neid inimesi, keda on Sotsiaalkindlustusamet hinnanud puudega inimeseks, aga koda tervikuna esindab sisuliselt keerulisemate krooniliste haigustega inimesi, kellel on suurem vajadus tervishoiuteenuste järele. Kindlasti on nad sellest tulenevalt ja ka põhiseaduse järgi riigi erilise hoole all. Ma arvan, et need mured, mida nad väljendavad, ei tulene mitte nende spetsiifilisest erihuvist, vaid tegelikkuses kajastavad need suures osas patsientide huve laiemalt. Nii ongi.

14:58 Aseesimees Enn Eesmaa

Urmas Kruuse, teine küsimus.

14:59 Urmas Kruuse

Aitäh, austatud istungi juhataja! Auväärt minister! Ei ole need vastused esindatuse kohta väga veenvad. Kas ma kuulsin õigesti? Te viitasite justkui probleemile, et juhatus esitas nõukogule materjali – insuliinipumpadest oli juttu –, aga ei suutnud materjali nii ette valmistada, et nõukogul oleks olnud lihtsam otsustada ja teha valik, lähtuvalt nii rahalisest kui ka sisulisest võimekusest? Mingit eksperdiarvamust peab juhatus ju kaasama ka praegu. See, et ühel hetkel on see koondatud või kirjeldatud kuidagi teistmoodi, ei peaks ju vähendada või *a priori* suurendama seda kompetentsi, mis meil turu pealt võtta on. Ma ikkagi tahaks öelda, et kas te ei mõtleks selle esindatuse peale, mis on tekitatud puuetega inimeste kohta kaudu jne. See nõukogu peaks olema täiesti sõltumatu, nii et seal puuduksid erihuvid.

15:00 Tervise- ja tööminister Jevgeni Ossinovski

Aitäh! Mina jätkuvasti arvan, et sotsiaalne partnerlus sellel puhul on vajalik. See tähendab seda, et seal on vaja kindlustajate ja kindlustatute esindajaid lisaks riigi esindajatele. Siis on küsimus, kas kindlustatuid peaks üldise sotsiaalpartnerluse raames esindama ametiühingute keskkliit, nagu oli nende soov ja mis on töötukassa mudel. Meie oleme arvanud, et haigekassa spetsiifikat arvestades võiks üks neist organisatsioonidest olla spetsiifilisemalt patsientide huve kaitsev organisatsioon. Sellest tulenevalt need otsused said sellisena langetatud.

Veel selgituseks – võib-olla ma väljendasin ennast natukene ebatäpselt –, mida see komisjon võiks anda, võrreldes tänase olukorraga. Loomulikult on teatud huvirühmad ja organisatsioonid võimelised kasvatama survet, et haigekassa rahastaks seda, teist, kolmandat või neljandat, ja kui nad on edukad, siis tõenäoliselt kas mingi teenus või midagi muud saab selle tõttu ka rahastust. Küsimus on, kas see on kogupilti vaadates kõige olulisem asi, mis tuleks rahastusele võtta, või on siin tegemist lihtsalt väga hea müügitööga. See komisjon, millest ma rääkisin, mis on laiapõhjaline ja eksperditeadmisi kaasav, võiks olla see koht, kus kaalutakse objektiivsemalt seda, milliseid valikuid teha. Ravi rahastamiseks raha jagamine on ju lõpuks alati valikute küsimus. Mina eelistan, et valiku tegemiseks oleks olemas võimalikult mitmekülgne informatsioon, selleks et seda parimal viisil teha. Ma tunnen, et praegu ei ole seda nõukogu poole peal piisavalt. Meil ei ole küllaldaselt informatsiooni. Inimesed ja organisatsioonid kirjutavad nõukogule kirju ning paluvad teha ühte, teist ja kolmandat, aga meil puudub kompetents ja ka koht, kus saaks seda sellisel viisil arutada, et tekiks ekspertide otsus. Ravimite puhul on see olemas. Ma arvan, et ka tervishoiuteenuste loetelu puhul võiks selline asi olla.

15:02 Aseesimees Enn Eesmaa

Palun, Urve Tiidus!

15:02 Urve Tiidus

Aitäh, juhataja! Lugupeetud minister! Küllap te olete selle asja kõik kenasti läbi mõelnud. Aga teie ühes eelnevas vastuses kõlas seoses patsientide ja puuetega inimeste koja esindatusega niisugune ütlus nagu tervishoiu ärihuvi esiletõus. Te korraks seda mainisite, kui ma ei eksi. Kas sellises vormis, nagu selle eelnõu järgi plaanis on, on see tervishoiu ärihuvi esiletõus välistatud?

15:03 Tervise- ja tööminister Jevgeni Ossinovski

Me soovime selle välistada juhatuse ja nõukogu tasemel. Sellepärast on nõukogu liikmete jaoks erinevad tingimused sinna sisse arvestatud. Me ei soovi seda välistada komisjonidest. Ärihuvi on esiteks legitiimne, ega ärihuvi oma olemuselt ei ole midagi halba. Küsimus on selles, et eksperditeadmised peavad seda tasakaalustama. Teiseks, inimestel, kellel on selles valdkonnas ärihuvi, on üldiselt selles valdkonnas ka eksperditeadmisi, mis on ju täiesti loomulik. Seda eksperditeadmist me väga tahame. Sellest tulenevalt on nendes komisjonides esindatud erinevad asutused, sh erameditsiini asutused, selleks et me tegelikult suudaksime teha tasakaalustatud otsuseid ravi rahastamise kohta.

15:04 Aseesimees Enn Eesmaa

Henn Põlluaas.

15:04 Henn Põlluaas

Aitäh, lugupeetud eesistuja! Lugupeetud minister! Ma pean väga mõistlikuks, et haigekassa nõukogu liikmete arvu vähendatakse. Samamoodi on väga mõistlik, et sinna kuulub nüüd riigieelarve kontrolli erikomisjoni esimees. Aga minus tekitab veidi nõutust see, et sinna ei ole ette nähtud kedagi sotsiaalkomisjonist, näiteks esimeest. Tegeleb ju sotsiaalkomisjon otseselt kõikide nende küsimustega. Mis põhjusel sotsiaalkomisjoni esimees on seal välistatud?

15:04 Tervise- ja tööminister Jevgeni Ossinovski

Aitäh! Puhtalt sotsiaalpartnerluse loogika tõttu. Minu esimene siht oli see, et tööandjaid, kindlustajaid, kindlustatuid ja riigi esindajaid oleks võrdselt, nii nagu töötukassas on: 2 : 2 : 2. Valitsus pidas oluliseks, et seal oleks ka opositsiooni esindaja. Me rääkisime selle partneritega läbi. Siis oleks see mudel põhimõtteliselt 3 : 2 : 2, aga kuna üks on opositsiooni esindaja ja partneritel kahe peale on rohkem hääli kui valitsusel üksinda, siis seda peeti sisuliselt aktsepteeritavaks. Ma küll ei julgeks seda tasakaalu rohkem paigast nihutada, ma pean sotsiaalsest partnerlusest väga lugu. Kui sisuliselt rääkida, siis oma olemuselt muidugi haigekassa töö, see, mida haigekassa teeb, ja ka haigekassa nõukogu ja juhtimise töö on muidugi täitevõimu ülesanne, see ei ole seadusandlik ülesanne, kui päris funktsioonide mõttes rääkida. Miks on seadusandja esindajad seal olnud? Ma ei arva, et see halb on, see tagab laiemat toetust ravikindlustussüsteemile, mis on iseenesest parlamentaarses riigis, ma arvan, hea. Aga see on olnud valitsuse valik. Niipalju ma oskan seda põhjendada. Eks Riigikogu võib seda arutada.

15:06 Aseesimees Enn Eesmaa

Henn Põlluaas.

15:06 Henn Põlluaas

Aitäh! Ma jätkan seda küsimust. Meil valitsused ju vahetuvad ja vahetuvad ka komisjonide esimehed, kord on nad ühest erakonnast, kord teisest, nad on opositsioonist või koalitsioonist. Mis saab sellisel juhul, kui mingil hetkel juhtub nii, et Riigikogu riigieelarve kontrolli erikomisjoni esimeheks ei saa mitte opositsiooni, vaid koalitsiooni esindaja? Sellisel juhul me peaks selle seaduse uuesti esile võtma ja ümber tegema.

15:07 Tervise- ja tööminister Jevgeni Ossinovski

Valitsus ei saa loomulikult kuidagi seadusandlikule võimule ette kirjutada, keda valitakse ühe või teise komisjoni juhiks, aga see on olnud senine parlamentaarne tava – ma põgusalt seda kontrollisin, seda

vist ei ole rikutud –, et selle komisjoni esimees on alati olnud opositsioonist. Aga puhtformaalselt on loomulikult võimalik, et see tulevikus nii ei ole. Eks need ole küsimused, mida Riigikogu peab kaaluma. See on valitsuse ettepanek, kuidas seda küsimust lahendada, aga Riigikogu on kindlasti õige koht arutamaks, kes on kõige õigem inimene esindamiseks seadusandlikku võimu haigekassa nõukogus.

15:07 Aseesimees Enn Eesmaa

Suur aitäh, austatud minister! Teile rohkem küsimusi ei ole. Juhtivkomisjoni menetluse ja arutelu kohta annab meile teada sotsiaalkomisjoni liige Maris Lauri. Palun!

15:08 Maris Lauri

Lugupeetud juhataja! Head Riigikogu liikmed! Sotsiaalkomisjon arutas käesolevat eelnõu oma 19. märtsi istungil. Eelnõu tutvustas minister ja kohal oli ka Sotsiaalministeeriumi tervisesüsteemi arendamise osakonna peaspetsialist Ülle Jordan.

Alustuseks tutvustas minister eelnõu. Ma seda ei korda, seda te juba kuulsite. Järgnesid komisjoni liikmete küsimused ministrile. Ma esitan need natukene teistsuguses järjekorras, kui neid seal esitati. Üks küsimus puudutas nõukogu liikmetele sätestatud nõudeid, täpsemalt öeldes teadmiste ja laitmatu reputatsiooni olemasolu. See on ju selline hinnanguline otsus. Vastus oli, et kolm inimest on nõukogus ametikoha järgi ja seega eeldatakse, et nendel on vajalike teadmiste ja laitmatu reputatsiooni olemasolu nõue täidetud. Neli liiget nimetab valitsus ja kui on põhjust kahelda nende laitmatu reputatsioonis või teadmistes, siis ei tohiks valitsus neid nimetada.

Üks küsimus käsitles seda, et haigekassa nõukogus ei ole muudatuste järel ühtegi meditsiiniliste teadmistega inimest ja nõukogu hakkab langetama otsuseid sel moel, et teadmised meditsiinist on juhatusel ja alalistel komisjonidel. Vastus: tööandjate keskliiduga on sellest räägitud ning nendel oli huvi nimetada liikmeks pigem finantsalaste teadmistega inimene, et tagada nõukogus suurem pädevus juhatuse töö hindamiseks finantsilisest aspektist. Praegu seda võimekust väga palju ei ole.

Kolmas küsimus puudutas ka siin värskelt arutelu all olnud teemat, et kui praegu on haigekassa nõukogus mitu sotsiaalkomisjoni liiget, siis pärast muudatust ei ole seal neist ühtegi. Vastus kordas sisuliselt ministri öeldut, et uue mudeli järgi peaks nõukogu põhiroll olema finantsasutuse juhtimine ja seda rolli täidab riigieelarve kontrolli erikomisjon paremini. Kuid minister väitis ka, et ta on avatud küsimust arutama.

Üks küsimus puudutas samuti siin saalis juba kõne all olnud teemat, miks üheks esindajaks on valitud puuetega inimeste koda. Vastuseks ütles minister, et Eestis on mitmeid organisatsioone, kes nime järgi peaksid patsiente esindama, kuid Sotsiaalministeeriumi kogemus on kahjuks olnud selline, et neid on Eesti patsientuuri n-ö huvide kaitsjateks nimetada väga keeruline. Igapäevases praktikas on puuetega inimeste koda olnud kõige parem partner, kes suudab kõige tugevamalt, argumenteeritumalt ja selgemalt sisendit anda.

Üks küsimus oli ka komisjonide moodustamise ja nende sõltumatuse kohta. Minister selgitas, et nõuandev tervishoiuteenuste loetelu komisjon moodustatakse ravikindlustuse seaduse sätte alusel. Valitsus kehtestab määrusega komisjoni moodustamise ja töökorra ning arvamuste andmise korra. Haigekassa nõukogu on juba moodustanud haigekassat arengustrateegilistes küsimustes nõustava komisjoni, mille koosseisus on erinevad tervisevaldkonna osapooled. Eeldatakse ja kokkulepe on olnud, et materjalid, mis lähevad tervishoiuteenuste loetelu komisjonist juhatusele, on olemas ka nõukogul. Kui on mingisugune vaidluskoht, kus juhatusele ei nõustu komisjoni ettepanekuga, siis juhatusele peab seda põhjendama ja nõukogu saab põhimõtteliselt ka otsust muuta.

Kuues küsimus puudutas seda, et kui kindlustusseltsi loogikal põhinev süsteem vahetub tulevikus hoopis riikliku meditsiini juhtimise osakonna vastu, siis kui pädev see kindlustusseltsi loogika juhtimisstruktuuris ikkagi on. Minister vastas, et tema arvates ei ole mõistlik loobuda avalik-õiguslikust kindla tulubaasiga ühtsest tervishoiu finantseerimise süsteemist. Teiste riikide kogemus näitab, et see tooks kaasa tervishoiusüsteemi krahhi. Kindlasti on asjakohane arutelu selle üle, keda, mida ja kuidas kindlustatakse ning kas kindlustuse teeb inimene ise oma sotsiaalmaksust või kindlustab riik teatud inimesi, kui nii, siis milliseid inimesi, millistel alustel jne. Minister ei välistanud, et kindlustuse aluseid võiks olla rohkem ja neid võiks tulevikus laiendada.

Seejärel tegi komisjon otsused. Esiteks otsustati saata eelnõu 4. aprilliks täiskogu päevakorda. Teiseks otsustati teha ettepanek esimene lugemine lõpetada. Kolmandaks otsustati teha ettepanek määrata muudatusettepanekute esitamise tähtajaks kümme tööpäeva. Neljandaks otsustati määrata

ettekandjaks komisjoni liige, kes teie ees siin praegu on. Otsused langetati konsensuslikult, kuid hääletusest ei võtnud osa Monika Haukanõmm, kuna ta on Eesti Puuetega Inimeste Koja juhatuse esimees. Tänan!

15:14 Aseesimees Enn Eesmaa

Esimese küsimuse ettekandjale esitab Peeter Ernits.

15:14 Peeter Ernits

Hea juhataja! Hea ettekandja! Ma ei saanud hästi aru. Ma kuulsin, et küsiti küll, miks tohtreid ja erialaspetsse nõukogusse enam võtta ei tohi või miks pole see enam oluline, aga ma ei saanud hästi vastust. Kas ongi nüüd niimoodi, et haigekassa uude nõukogusse pole tohtritelt enam asja? Kas see on mingi üldine trend, et sellistes nõukogudes pole erialainimestel kohta, et seal on ainult finantsistid ja muud sellised?

15:14 Maris Lauri

Tänan! No oleks olnud kindlasti õigem esitada see küsimus ministrile. Mina tegin ülevaate sellest, mis komisjonis toimus. Aga võib öelda, et selle eelnõu kohaselt saavad meditsiiniteadmisega organisatsioonid ja inimesed esindatud nõuandvates alalistes komisjonides, juba moodustatud strateegilistes küsimustes nõustavas komisjonis ja ka tervishoiuteenuste loetelu komisjonis. Lisaks on ravimeid puudutav komisjon ka sellega seotud, varem kuulusid ravimitega seotud küsimused ministeeriumi alla, nüüd on nad haigekassa all. Nii et see kompetents ei peaks kaduma. Kõik.

15:15 Aseesimees Enn Eesmaa

Palun, Inara Luigas!

15:15 Inara Luigas

Aitäh! Austatud ettekandja! Ma kuulsin, et komisjonis oli arutlusel või üldse seda seaduseelnõu arutades räägiti sellest, et nõukogus võiks olla rohkem neid inimesi, kes on finantsiliselt tugevad ja asjatundlikud. Kas nähti ette, et nõukogus võiks neid rohkem olla, et kogu rahastamise süsteem oleks tugevam ja asjatundlikum? Aga kuidas arvate teie kui tugev finantsteadlane, kas haigekassa võiks vormiväliselt saada mingisugust konsultatsiooni nendelt inimestelt, kes on pädevad ja finantsküsimustes väga tugevad ning oma ettepanekutega tugevdaksid ka kogu haigekassa olemust?

15:16 Maris Lauri

Tänan! Minister tutvustas seda eelnõu ja seda finantsalaste teadmiste aspekti täpselt nii, nagu ta tegi ka siin saalis. Selle kohta ei oska ma nagu midagi juurde lisada. Aga olen ise olnud kaks korda haigekassa nõukogu liige, üks kord ministrina, teine kord praegu Riigikogu esindajana, ja võin öelda, et kindlasti tuleb mees pidada, et tegemist on ikkagi oma loomult väga suures osas finantsasutusega, see on kindlustusasutus ja seal on kindlasti vaja finantsalaste teadmiste tugevust või prevaleerimist, muidu võib olla raske otsuseid langetada. Haigekassa praeguse nõukogu moodustamise alustest lähtudes on paratamatult nii, et neid finantsalaseid teadmisi ei ole väga palju, enamikul liikmetest ei pruugi neid olla. Aga seal on erinevate huvigruppide esindajad, üks nendel ole siis teistsugused teadmised.

15:18 Aseesimees Enn Eesmaa

Aitäh, austatud ettekandja! Teile rohkem küsimusi ei ole. Eiki Nestor, kas läbirääkimiste suhtes? Hüva, neid ma just olengi avamas, jõudsid ajast ette. Seda juhtub. Palun, Sotsiaaldemokraatliku Erakonna fraktsiooni nimel!

15:18 Eiki Nestor

Austatud juhataja! Austatud Riigikogu! Ma tunnen, et ma olen lausa kohustatud sel teemal sõna võtma. Kõigepealt ma arvan, et eelnõu on mõistlik. Praegune juhtimiskord on kehtinud juba kaua, ime, et ta nii kaua on vastu pidanud. Aga ilmselt saan ma mõne asja siin välja öelda selgemas eesti keeles kui minister, kes seda väga viisakal moel tegi.

Kui haigekassa nõukogu sündis, siis oli seaduses ja on ka kehtivas seaduses lause, mis on lühidalt

järgmine. Nimelt nimetab nõukogu liikmed Vabariigi Valitsus teatud huvirühmade ettepanekute alusel, kusjuures valitsusel on õigus mitte nimetada sinna inimesi, kelle kohta võib tekkida kahtlus, et sel inimesel on huvide konflikt. Seda õigust on kasutanud üks valitsus ühe korra ja selle valitsuse liige olin ma ise. See oli esimene haigekassa nõukogu, kuhu Vabariigi Valitsus jättis ühe liikme nimetamata. See oli väga tubli ja tore tervishoiujuht, arst, minu sõber, kellelt tuli isiklikult vabandust paluda. Tema mõistis, et selleks, et huvide konflikti vältida, teda nõukogusse ei nimetata. Aga võimuliidud muutuvad ja hilisemate võimuliitude ajal jõudsid erinevate huvirühmade kaudu sinna erinevad inimesed. Ma aitan võib-olla kolleegidel aru saada, et nõukogu ülesanne on vaadata inimest sellest ajast, kui ta ema kõhus on, kuni tema viimase elupäevani, kogu tema tervist, ning tuleb vaadata kogu Eestit, seal ei saa prevaleerida näiteks Tallinna või Tartu huvid, seal ei saa prevaleerida, ma ei tea, kirurgide huvid kopsuarstide huvid üle, lastearstide huvid naistearstide huvid üle, seal ei saa prevaleerida mingid muud huvid kui need, mis peavad silmas kogu tervishoidu ja tervishoiuteenuste kättesaadavust. Et seda huvide konflikti vältida, ma isiklikult tookord käisin läbi kõik MTÜ-d, kuna ka neile oli see esimene kord, kui riik kaasas neid ühe nõukogu kaudu riigi juhtimisse ja vastutuse võtmisesse, ja palusin, et nad ei esitaks sinna kandidaate, kellel on huvide konflikt. Hilisemad valitsused ei kasutanud seda õigust ja nimetasid sinna mitmeid tublisid inimesi, kellel paraku see konflikt tekkis. Siit tulenes see paratamatus, millest minister rääkis, et nõukogu andis oma pädevust juhatusele üle, et huvide konflikti vältida. Ka tookord ei alahinnatud huvirühmade ekspertiisivõimet ja nende teadmisi. Neid oli vaja igal juhul kaasata. Aga siis oli see viga – selles seaduseelnõus on see nüüd väga hästi lahendatud –, et me jätsime selle seadusesse tookord kirjutamata, me ei osanud ette näha, et seda peaks ka seadus kirjeldama. See jäi haigekassa nõukogu otsuseks, juhatuse tegi siis koostööd huvirühmadega, kes on tervishoius väga professionaalsed ja teadjad.

Minu meelest on valik, mille on teinud Vabariigi Valitsus, väga lihtne. Ta on võtnud n-ö kindlustatute seast kaks esindajat, kes on suutnud siamaani, üle 15 aasta seda huvide konflikti vältida ehk teha professionaalset tööd. Sest patsientide ühingu, vaata, võib teha ka nii ...

Ma palun igaks juhuks ühe minuti lisaajaga!

15:22 Aseesimees Enn Eesmaa

Jaa, palun, kas või kolm!

15:22 Eiki Nestor

Kui siin arutati meie tervishoiu põhidokumenti, ravikindlustuse seadust, siis ilmus lisaks teada-tuntud patsientide ühingutele Eestis järsku välja veel üks. Väga raevukas, väga sõnakas. Neile ei meeldinud ravikindlustuse seaduses üks paragrahv ja selle paragrahvi nende endi antud tõlgenduse alusel, mis sisuliselt oli suunatud sellisele *fair play* le suhetes ravimimüüjatega, tegid nad avalikkusele selgeks, et tervishoiu eest vastutav sotsiaalminister rikub Eesti Vabariigi põhiseadust ja peale kõige muu on inimvaenulik tüüp. Hiljem selgus, et selle patsientide ühingu löid ühe advokaadibüroo advokaadid ja see advokaadibüroo esindas ühe suure ravimitootja huve Eestis. Ka nii saab ühingu luua ja panna tema nimeks patsientide ühing.

Nii et mina usun, et see täna sisuliselt kogemuste põhjal tehtud valik kindlustatute esindatuse suhtes on valitsusel tehtud mõistlikult. Ma usun ka seda, et Riigikogu on tänaseks juba nii tugev, ta on nende aastatega nii kogenud ja saab aru, et opositsioon peab selles nõukogus olema alati esindatud. Nii on kõige mõistlikum. Aitäh!

15:24 Aseesimees Enn Eesmaa

Rohkem kõnesoove ei ole, sulgen läbirääkimised. Juhtivkomisjoni ettepanek on eelnõu 602 esimene lugemine lõpetada. Määrán eelnõu muudatusettepanekute esitamise tähtajaks 18. aprilli kell 17.15.

8. 15:24 Alkoholi-, tubaka-, kütuse- ja elektriaktsiisi seaduse ning tubakaseaduse muutmise seaduse eelnõu (595 SE) esimene lugemine

15:24 Aseesimees Enn Eesmaa

Kaheksas päevakorrapunkt on Vabariigi Valitsuse algatatud alkoholi-, tubaka-, kütuse- ja elektriaktsiisi seaduse ning tubakaseaduse muutmise seaduse eelnõu 595 esimene lugemine. Palun ettekandeks kõnetooli rahandusminister Toomas Tõniste. Palun!

15:25 Rahandusminister Toomas Tõniste

Hea juhataja! Head Riigikogu liikmed! On äärmiselt kurb olla siin teie ees, kui enam ei ole meie seas head kolleegi Andrest, kes tõesti paistis silma oma heatahtlikkuse, positiivsuse ja teadmistega. Tulin siia esitlema alkoholi-, tubaka-, kütuse- ja elektriaktsiisi seaduse ning tubakaseaduse muutmise seaduse eelnõu. Selle peamine eesmärk on tõsta Eesti elektroiintensiivse töötleva tööstuse või infoalase tegevuse sektori ettevõtjate konkurentsivõimet, võimaldades neil tarbida soodusaktsiisimääraga maksustatavat elektrienergiat. Soodusaktsiisimäär hakkab olema 0,5 eurot megavatt-tunni kohta tavapärase 4,47 euro asemel.

Eesti tööstusettevõtjad on ebasoodsas olukorras võrreldes naaberriikides tegutsevate konkurentidega, sest suure elektroiintensiivsusega tootmisele ei ole Eestis erisusi rakendatud. See pärsib juba tegutsevate ettevõtjate laienemist ning uusi otseinvesteeringuid Eestisse. Erisuste rakendamine võimaldaks vähendada kulutusi energiale ning suurendada rahvusvahelist konkurentsivõimet. Energiamahukale tootmisele pakutavad leevendused on Euroopa Liidus levinud. Sellised leevendusmeetmed on kehtestatud näiteks Saksamaal, Taanis, Rootsis ja Soomes.

Eelnõu kohaselt peab töötleva tööstuse või infoalase tegevuse sektori ettevõtja soodusaktsiisimäära saamiseks vastama kahele olulisele tingimusele. Esiteks peab ettevõtja energijuhtimissüsteem olema tõendatult efektiivne ja vastama standardile ISO 50001. Riik ei soovi anda soodustust elektrienergiat raiskavatele ettevõtjatele. Teiseks peavad ettevõtja kulutused elektrienergiale kas möödunud majandusaastal või järgneva 12 kalendrikuu prognoosi alusel moodustama vähemalt 20% toodetud või prognoositud lisandväärtusest. Elektroiintensiivsuse arvutust ja alusandmeid kontrollib sõltumatu vandeaudiitor. Elektroiintensiivsele ettevõtjale annab õiguse soodusaktsiisimääraga elektrit tarbida või võrguettevõtjalt soetada energia aktsiisivabastuse luba, mille väljastab maksuhaldur. Nimetatud luba rakendatakse juba praegu mitmete aktsiisierandite administreerimisel. Nimelt tulenevad Euroopa Liidus energia maksustamise valdkonda reguleerivast direktiivist mitmed liikmesriikidele kohustuslikud aktsiisivabastused. Energia aktsiisivabastuse luba on tähtajatu eeldusel, et ettevõtja täidab aruandluskohustuse ja muud eelnõus sätestatud nõuded.

Soodusaktsiisimäär võib puudutada umbes 240 ettevõtjat. Praktikas kindlasti esimestel aastatel sedavõrd suurt hulka energia aktsiisivabastuse loa taotlejaid ei tule, sest ettevõtjad on oma energijuhtimissüsteemi eelnevalt nimetatud standarditega vastavusse viimist alles alustanud. Pigem prognoosime aastail 2019–2020 10–20 soodusaktsiisimäära taotlejat aastas. Tulenevalt elektroiintensiivsete ettevõtjate ootusest tarbida juba 2018. aastal soodusaktsiisimääraga elektrienergiat rakendatakse elektrienergiaaktsiisi osalist tagastamist 2018. aasta tarbimiselt, seda juhul, kui energia aktsiisivabastuse luba väljastatakse 2019. aasta sees. Alates jaanuarist 2020 väljastatud energia aktsiisivabastuse loa omanikel ei ole õigust juba tarbitud elektrienergialt aktsiisi tagasi saada. Regulatsiooni jõustudes jäävad riigieelarvesse prognoositavalt laekumata järgmised summad: 2019. aastal 3 miljonit eurot ning alates 2020. aastast ligi 1,8 miljonit eurot aastas. 2019. aasta suurem summa tuleneb peamiselt elektroiintensiivsetele ettevõtjatele antavast õigusest taotlelda 2018. aastal tavaaktsiisimääraga tarbitud elektrienergialt aktsiisi osalist tagastamist.

Eelnõus tehakse ka muid muudatusi. Täiendatakse alkoholi denatureerimise ehk joogikõlbmatuks muutmise võimalusi, tubaka tahkele aseainele hakatakse kohaldama sama aktsiisimäära mis suitsetamistubakale (sellega tagatakse tubaka tahke aseaine aktsiisimäära muutumine kooskõlas suitsetamistubaka aktsiisimäära muutumisega, mis on eelnõus sätestatud aastani 2020), muudetakse tubakaseadust ning seaduse § 6 lõikes 2 parandatakse viitevead.

Seadus on kavandatud jõustuma kahes etapis. Seaduse üldine jõustumiskuupäev on 2019. aasta 1. jaanuar. Eelnõu § 1 punktid 1, 2, 6, 7 ja 10 ning eelnõu §-s 2 sätestatud tubakaseaduse muudatus jõustuvad 2018. aasta 1. juulist. Nimetatud muudatuste rakendamine ei eelda ettevõtjalt ega maksuhaldurilt ettevalmistavaid tegevusi, seega on otstarbekas muudatusi rakendada võimalikult kiiresti.

Sellised on arutluse all oleva eelnõuga tehtavad peamised muudatused. Täna tähelepanu eest!

15:32 Aseesimees Enn Eesmaa

Küsimuste vooru avab Urve Tiidus. Palun!

15:32 Urve Tiidus

Aitäh, lugupeetud juhataja! Lugupeetud minister! Eelnõu tutvustavas ettekandes kõlas teie jutus niisugune lause, et soodusaktsiisi puudumine pärsib suuri otseinvesteeringuid Eestisse. Palun, kas te natuke laiendaksite seda väidet? On teil mingi teadmine, kes on jätnud oma otseinvesteeringu tegemata? Kui suur võiks hinnanguliselt olla nende otseinvesteeringute maht, mis on soodusaktsiisi puudumise tõttu tegemata jäänud?

15:32 Rahandusminister Toomas Tõniste

Aitäh! On ju teada, et võrreldes teiste riikidega on meie elektri hind kõrge ja kindlasti ei soodusta see Eestisse investeeringute tegemist. Mitmed ettevõtjad on vähemalt niimoodi väitnud, et kui elektri hind oleks soodsam, siis nad teeksid kindlamini investeeringuid Eestisse või laiendaksid oma ettevõtet. Üks konkreetne näide on Estonian Cell.

15:33 Aseesimees Enn Eesmaa

Peeter Ernits.

15:33 Peeter Ernits

Hea juhataja! Hea minister! Kui elektrile kulub üle viiendiku lisandväärtusest, siis on võimalik seda soodusaktsiisi saada. On 240 sellist ettevõtet. Aga nagu ma aru saan, te tahate toetada eelkõige alkoholi- ja tubakatootjaid. Kes need on, kes seda soodusaktsiisi võiksid saada, arvestades seaduseelnõu pealkirja?

15:34 Rahandusminister Toomas Tõniste

Aitäh! See pealkiri on siin võib-olla eksitav. Põhiline suund on see, et see eelnõu puudutab elektroiintensiivse töötleva tööstuse või infoalase tegevuse sektori ettevõtteid.

15:34 Aseesimees Enn Eesmaa

Aivar Sõerd.

15:34 Aivar Sõerd

Austatud istungi juhataja! Austatud minister! Ma mäletan üsna selgelt – ma arvan, et ma ei eksi –, et sel ajal, kui Keskerakond oli opositsioonis, nad siin Riigikogu saalis ikka päris kõvasti võitlesid selle eest ja algatasid ka eelnõusid selleks, et langetada kõigi lõpptarbijate, üksikisikute makstavat elektriaktsiisi. Kas praegu, olukorras, kus üldse tarbijahinnaindeksi kasv on pretsedenditult kõrge ja hinnatõusus pitsitavad inimeste rahakotti, tuli keegi Keskerakonda kuuluv minister, keegi teie koalitsioonipartneritest, sellise ettepanekuga valitsuse aruteludel välja, et langetada elektriaktsiisi kõigil tarbijatel?

15:35 Rahandusminister Toomas Tõniste

Aitäh! Ma kerin oma mälus natuke tagasi. Minu arust need diskussioonid olid siin saalis siis, kui elektri hind läks n-ö üle börsihinnale. Siis oli suur hirm, et elektri hind kasvab kosmiliselt. Selles kontekstis käis läbi mõte elektri hinda alandada. Täna, kui tegelikult need hirmud on maas, hind on võrdlemisi stabiilne, elektri hind ei ole kasvanud nii palju, kui rahvast hirmutati, ei ole mina vähemalt kabinetis küll kuulnud, et see teema oleks laual olnud.

15:36 Aseesimees Enn Eesmaa

Peeter Ernits, teine küsimus.

15:36 Peeter Ernits

Hea juhataja! Hea minister! Te ütlesite, et see eelnõu ei puuduta nagu alkoholi- ja tubakaettevõtteid ega -tootmist, aga eelnõu pealkiri on "Alkoholi-, tubaka-, kütuse- ja elektriaktsiisi seaduse ning tubakaseaduse muutmise seaduse eelnõu". Miks siis selline eksitav pealkiri?

15:36 Rahandusminister Toomas Tõniste

Aitäh! Tegelikult on selle fookus põhiliselt elektrointensiivsetel ettevõtetel, aga ta puudutab tubakaaktsiisi just selles kontekstis, et me tubaka tahke aseaine aktsiisimäära põhimõtteliselt seome nüüd suitsetamistubaka aktsiisimääraga. Kui aktsiis muutub, siis see muutub mõlemal.

15:37 Aseesimees Enn Eesmaa

Sven Sester.

15:37 Sven Sester

Aitäh, lugupeetud juhataja! Hea ettekandja, kõigepealt ma tervitan selle eelnõu esimest lugemist. Ma arvan, et on väga mõistlik, et see on täna laual. Vaadates ajaloos tagasi, me näeme, et erisuste tegemine ja seeläbi Eesti konkurentsivõime tõstmine on olnud varem suhteliselt suur tabu, aastaid sellist võimalust ei olnud. Selles mõttes kiitus sellele valitsusele, kes on olnud valmis Eesti konkurentsivõimet tõstma. Siit mu teine, põhimõtteliselt n-ö jätkuküsimus. Ma tean, et valitsus on arutanud just niisugustele energiamahukatele ettevõtetele tehtavat võimalikku gaasiaktsiisi erisust. Äkki saate valgustada, kui kaugel see praegu on? Ma tean, et Euroopast paluti ka n-ö tagasisidet riigiabi kohta. Kas see on tulnud või ei ole tulnud? Mis võiksid edasised mõtted olla? Ka see on riigieelarvele ühelt poolt teatav koormis, aga teiselt poolt see kindlasti meie konkurentsivõimet suurendab.

15:38 Rahandusminister Toomas Tõniste

Aitäh! Tõesti on olnud arutlusel samasugune meede gaasiaktsiisi alandamiseks ja küsiti ka Euroopa Komisjoni arvamust riigiabi luba silmas pidades. Vastus tuli selles mõttes positiivne, et me saame edasi liikuda. Nüüd Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium tegeleb sellega, et tulla kabinetti ja täiesti konkreetseid samme teha.

15:38 Aseesimees Enn Eesmaa

Urve Tiidus, teine küsimus, palun!

15:38 Urve Tiidus

Aitäh, juhataja! Lugupeetud minister! Ma kuulasin teid küll kogu aeg tähelepanelikult, aga üks küsimus jäi siiski õhku. Te ütlesite, et see eelnõu annab aktsiisisoodustust nendele ettevõtetele, kellel on suur elektrienergiavajadus, ja korraks te mainisite info töötlemist. Kas ma sain õigesti aru või jäi see mulle täiesti valesi meelde?

15:39 Rahandusminister Toomas Tõniste

Aitäh! Jah, sinna alla lähevad ka infoalase tegevuse sektori ettevõtted.

15:39 Aseesimees Enn Eesmaa

Austatud minister, aitäh! Teile rohkem küsimusi ei ole. Juhtivkomisjoni ettekande teeb rahanduskomisjoni esimees Mihhail Stalnuhhin. Palun!

15:39 Mihhail Stalnuhhin

Härra juhataja! Lugupeetud kolleegid! Käesoleva seaduseelnõu algatas Vabariigi Valitsus 5. märtsil, 6. märtsil võeti see menetlusse. 20. märtsil valmistas rahanduskomisjon oma korralisel istungil ette esimest lugemist. Kohal oli kaheksa komisjoni liiget. Ettekande tegi rahandusminister Toomas Tõniste. Rahandusministeeriumist olid kohal veel tolli- ja aktsiisipoliitika osakonna juht Marek Uusküla ja sama osakonna peaspetsialist härra Lelumees.

Arutelu komisjonis keskendus just elektriaktsiisile. Mingeid küsimusi alkoholi denatureerimise või tubaka tahke aseaine kohta ei esitatud. Millest siis komisjonis räägiti? Küsiti, kuivõrd see poliitika on

levinud euroliidu riikides. Kõlas vastus, et kõikides vanades euroliidu riikides seda kasutatakse, kusjuures erinevus on mõnikord drastiline. See nädal saadeti meile tabel, kus olid faktilised andmed. Ma ütleks, et Taani andmeid vaadates üllatuks igaüks. Neil on eratarbijal aktsiis 122 eurot ja 20 senti, äritarbijal kõigest 52 senti – 240 korda on vahe.

Küsi, kas aktsiisimiinimumil on mingi piir ka. Vastus oli, et vastavalt euronormidele ei tohi see olla alla 50 senti. Küsi, kas selle aktsiisiga saab teha ka regionaalpoliitikat. Vastus oli, et kindlasti jah, Rootsi seda kasutab. Rootsis on kodutarbija tariif 30,75, aga põhjaregioonides, kus kasutus on suurem ja juurdepääs raskem, on see 20,74 – peaaegu kolmandiku võrra väiksem.

Kõlas küsimus, nagu siingi täna, nende 240 ettevõtte kohta – noh, vastust te kuulsite –, et kas see muudatus suurendab investeringuid. Vastus oli mõnevõrra teine selles mõttes, et praegu olemasolevad ettevõtjad võiksid ennekõike kiirendada investeringute tegemist, aga selleks, et me oleksime tõesti konkurentsivõimelised – Rahandusministeeriumi nõunikud rääkisid, et see on viide suurettevõtjate liidule –, me peaksime alandama megavati hinda veel umbes 12 euro võrra.

Ütlen Urve Tiidusele täienduseks, et naaberriigis Soomes on elektri hind 50,2, kui ma ei eksi – ja ma vist ei eksi –, Rootsis 39,7, samas kui meil on 65,5, lähiajal siis juba 61,5 eurot. Nii et taastuvenergia tasu ja võrgutasu, need on need kaks asja, mille võiks veel üle vaadata, selleks et elektrienergia hinda allapoole lasta.

Kas ma olen midagi unustanud? Ei ole unustanud. Mainin veel ühtainust küsimust, mis komisjonis kõlas: miks ei koostatud eelnõu ettevalmistamisel väljatöötamiskavatsust? Vastus oli see, et kriteeriumid andsid valitsusele võimaluse pidada seda menetlust kiireloomuliseks.

Siis võeti vastu neli otsust. Kolm võeti vastu konsensuslikult: paluda juhatusel panna see küsimus täiskogu päevakorda tänaseks, 4. aprilliks, komisjoni ettekandjaks määrati komisjoni esimees ja teha ettepanek määrata muudatuse ettepanekute esitamise tähtajaks kümme päeva, 18. aprill kell 17.15. Need olid konsensuslikud otsused. Me hääletasime ühte otsust, esimese lugemise tulemust. Ettepanek esimene lugemine lõpetada: 5 poolt, 0 vastu ja 3 erapooletut. Aitäh!

15:44 Aseesimees Enn Eesmaa

Suur aitäh ettekandjale! Küsimusi teile ei ole. Soovi korral avan läbirääkimised seaduseelnõu üldpõhimõtete aruteluks. Palun, Sven Sester Isamaa ja Res Publica Liidu fraktsiooni nimel!

15:44 Sven Sester

Lugupeetud juhataja! Head kolleegid, kes siia saali on jäänud! IRL-i fraktsiooni nimel tervitan selle seaduseelnõu Riigikokku jõudmist. Me igatepidi seda toetame. Ma arvan, et kui see eelnõu saab ühel hetkel seadusena vastu võetud, siis Eesti konkurentsivõime kokkuvõttes tõuseb. Ma arvan, et me oleme vaikselt, aga kindlalt murdnud teatavaid tabusid, mis aegade jooksul on olnud ja mis on iseloomustanud võib-olla varasemat perioodi, kui öeldi, et ühtegi erisust ei tohiks teha. Ma arvan, et tuleb kindlasti alati läbi mõelda, kuidas see erisus aitab kaasa ühe või teise teema arengule või poliitika kujundamisele Eestis. Ma arvan, vaadates ka tagasi, alates tööandjatele tehtud erisusest töövõtjate tervisekulutuste maksustamisel kuni nüüd siis elektrointensiivsetele ettevõtetele tehtava erisuseni – need on sellised erisused, mis kokkuvõttes aitavad peaaesjalikult meie oma Eesti ettevõtjaid. Tõsilugu, nii nagu ka rahanduskomisjoni esimees mainis, naaberriike vaadates me näeme, et Eesti ei ole tegelikult olnud konkurentsivõimeline. Võiks nentida, et ka selle muudatusega me parandame oma konkurentsivõimet, kuid kindlasti me ei saa täna öelda, vaadates naaberriike, et me oleme läinud elektrienergia maksustamisel n-ö neist ette, seda paraku ei ole. Aga ma usun, et see eelnõu on üks esimesi pääsuke. See küsimus oli mõeldud rahandusministrile ja tegelikult kogu valitsusele, et tuleb mõelda võimalikele sammudele, mis aitavad meie ettevõtete konkurentsivõimet kasvatada ja nende teatavaid kulusid vähendada, mõeldes just energiamahukatele ettevõtetele. Ma arvan, et siia võiksid võib-olla kuuluda ka sammud, mis on mõeldud võimaliku gaasiaktsiisi erisuse jaoks, aga miks mitte tulevikus, arvestades meie eelarve võimalusi, vaadata üle ka võrgutasude temaatika jne. Minu meelest on see tööpõld lai, kus tuleb tegutseda, aga me oleme vähemalt esimese pääsuke siia saali toonud ja see on väga tervitatav. Nii et me kindlasti toetame selle eelnõu kiiret menetlust. Aitäh!

15:47 Aseesimees Enn Eesmaa

Eesti Keskerakonna fraktsiooni nimel kõneleb Mihhail Stalnuhhin.

15:47 Mihhail Stalnuhhin

Härra juhataja! Lugupeetud kolleegid! Ma ei saanud sellest mitte rääkida, meie tänane istungipäev algas sellest ja tõenäoliselt sellega ka lõpeb. Me oleme kaotanud oma seltsimehe. Ma töötasin temaga koos REKK-is ja rahanduskomisjonis kolm aastat. Mul oli väga suur sümpaatia Andres Ammase vastu. Ta oli tark, aus oma vaadetes, rahulik mees, kes ei rääkinud tühja juttu. Meie kõik, kes temaga koos töötasime, seda teame. See on meile suur kaotus. Ma tahan avaldada kaastunnet Andrese perele Keskerakonna fraktsiooni ja enda nimel isiklikult. See oli tõesti tohutu löök täna hommikul, kui ma seda uudist kuulsin. Ma arvan, et selliseid mehi mäletatakse palju kauem, kui nad elavad. Aitäh!

15:48 Aseesimees Enn Eesmaa

Aitäh, kolleeg! Nende sõnadega on kerge ja samas raske nõustuda. Juhtivkomisjoni ettepanek on eelnõu 595 esimene lugemine lõpetada. Määrän eelnõu muudatusettepanekute esitamise tähtjaks 18. aprilli kell 17.15.

Head kolleegid, tänane istung on lõppenud. Loodame, et homme päev toob meile paremaid uudiseid. Näeme kell 10.

Istungi lõpp kell 15.49.